

Ocak'15 Raporu

GİRİŞ	2
PARİS'TE SALDIRI, KAFKASYA'DA "TEPKİ"	3
<i>Zakayev: Charlie Hebdo saldırısı Rusya'nın işi.....</i>	<i>6</i>
İNSAN HAKLARI.....	8
<i>"Kolektif Sorumluluk" yasası Duma'da.....</i>	<i>8</i>
<i>"Rusya'da Çeçenler"</i>	<i>11</i>
<i>"Kudayev" davası temyiz yolunda.....</i>	<i>12</i>
<i>Silahlı Çatışmalar.....</i>	<i>13</i>
ÇERKESYA	14
<i>Kabardey-Balkar'da "Aşırılıkçılığın Sebepleri".....</i>	<i>14</i>
<i>Kanayan yara; "Suriyeli Çerkesler Çerkesya'da"</i>	<i>16</i>
<i>Ukraynalı Ruslar, Suriyeli Çerkesler</i>	<i>18</i>
<i>Timur Kuaşev için imza kampanyası</i>	<i>21</i>
DAĞISTAN	22
<i>Selefi-Sufi kavgası ve yolsuzluk sarmalındaki ülke, Dağıstan.....</i>	<i>22</i>
ABHAZYA.....	25
<i>Abhazya yoksullaşırken.....</i>	<i>25</i>
<i>Gal yeniden ısındı</i>	<i>28</i>
<i>"İslam ve Abhazya" kitabı</i>	<i>30</i>
<i>12 dönüşçü aile ev sahibi oldu.....</i>	<i>30</i>
RUSYA'YA YENİ STRATEJİK ORTAK; GÜNEY OSETYA	32
DİASPORA	34
<i>Medet Önlü suikastı Kaffed'in de gündeminde.....</i>	<i>34</i>
<i>ÇDP İstanbul toplantısı.....</i>	<i>36</i>
<i>Abhazya Müftüsü Türkiye'de</i>	<i>38</i>
<i>"Kafkas Atlantisi-300 Yıl Süren Savaş" Türkçeye çevrildi.....</i>	<i>39</i>

GİRİŞ

Çeçenya başta olmak üzere Kafkasya'daki insan hakları ihlalleri ocak ayında da raporumuzda geniş bir yer buldu. Kabardey Balkar İnsan Hakları Merkezi'nin hazırladığı, bölge özelinde hazırlanmış ilk detaylı rapor olması bakımından oldukça değerli olan "aşırılıkçılığın sebepleri" raporu hakkında Merkez başkanı Valeri Hatajuko'nun değerlendirmeleri ile "sorunun" sebebine odaklandık.

Yolsuzluklar ve Selefi-Sufi çatışmaları ile adını duyuran Dağıstan ise güncel durum değerlendirmelerinin yanında, bilinmeyen yönleriyle incelenmeye çalışıldı Ajans Kafkas Ocak ayı raporunda.

Çerkesya gündemini ise ağırlıklı olarak Suriyeli Çerkeslerin durumu oluşturuyor. Kabardey Balkar 2014 değerlendirmesi ve Timur Kuaşev için başlatılan imza kampanyası bölgeden aktarılabilecek gelişmelerden.

Abhazya'da 2014 yılının son çeyreğinde olduğu gibi Rusya ile Stratejik Ortaklık anlaşması 2015'te de çok konuşulacağa benziyor. Ocak ayında yayınlanan bir rapor ise Abhazya Ekonomisi adına önemli veriler barındırıyor. Ayrıca uzun zamandır sakin görünen Gal bölgesinde yaşanan çatışmalar da dikkat çekici.

Abhazya'nın ardından Rusya ile anlaşma imzalamaya hazırlanan Güney Osetya'da ise ortam gergin.

Kafkasya'daki olayları detaylarıyla incelemeye çalışırken, Kafkas Diasporasının gündeminde olan Medet Önlü suikastı ve ÇDP'nin (Çoğulcu Demokrasi Partisi) geniş katılımlı toplantısı ardından başlayan tartışmaları da raporumuza objektif bir gözle yansıtmaya çalıştık.

Paris'te saldırı, Kafkasya'da “tepki”

7 Ocak'ta Fransa'nın başkenti Paris'te Charlie Hebdo adlı karikatür dergisine yönelik gerçekleştirilen ve dergi yönetiminden 12 kişiyle bir polisin hayatını kaybettiği saldırı, dünyada farklı şekillerde gündeme geldi. Dünya liderlerinin katıldığı Paris yürüyüşünden, Hz. Muhammed'e hakaret içeren karikatürlerin lanetlenmesine kadar iki uçta verilen tepkilere, Charlie Hebdo'nun saldırıya tepki vermek adına yeni sayısında yine Hz. Muhammed'in karikatürünü basması eklenince özellikle İslam dünyasında eleştiri okları saldırıyı gerçekleştirenlerden Charlie Hedbo'ya ve batı dünyasına yöneldi.

Saldırılara Kafkasya'da da iki farklı şekilde tepki verildi. Saldırıların hemen ardından Fransa devlet başkanına hitaben yazdığı mektup ile saldırıları kınayan ve ifade özgürlüğü vurgusu yapan Çeçen-İçkerya Cumhuriyeti'nin (ÇİC) sürgündeki Başbakanı Ahmed Zakayev'i, kitlesel Charlie Hedbo karşıtı eylemler izledi.

Sürgünde yaşayan bir hükümet başkanı olarak Ahmed Zakayev'in tepkisi, kendisinin konumu dikkate alındığında anlaşılabilir ancak Kafkasya'da oluşan tepkileri bir çok dinamiğin beslediğini söylemek mümkün.

Saldırıların hemen ardından Rusya'da Putin'e muhalif olduğu bilinen eski oligark Hodorkovski'nin dünyadaki tüm medya kuruluşlarına ifade özgürlüğü adına Charlie Hebdo'nun karikatürlerini basma çağrısı, Putin'e muhalif herkese verdiği tepkiler ile bilinen Rus yanlısı Çeçen lider Ramzan Kadirov'u harekete geçirdi. Sosyal medyayı aktif bir şekilde kullanan Kadirov Instagram hesabından yaptığı açıklama ile Hodorkovski'yi şahsi düşmanı olarak ilan

ederek onun hakkında gelecek gönüllüler bulmayı ümit ettiğini açıkladı.

Hodorkovski-Kadirov atışması, Charlie Hebdo saldırısının ve Hz. Muhammed karikatürlerinin Kafkasya’da daha da gündeme gelmesine ve insanların tepkilerinin Charlie Hebdo ile birlikte batı dünyasına ve Hodorkovski’ye yönelmesine sebep oldu.

Halkın Hz. Muhammed’e hakaret konusundaki hassasiyetini ve diğer Kuzey Kafkasya Cumhuriyet liderlerinin kitlesel eylemlerden (tepkilerin kendilerine yöneleceğini düşünerek) çekinmesini fırsat bilen Kadirov, Çeçenistan’da yüzbinlerin katıldığı miting ile hem Putin gözünde prestijini artırdı hem de kendi meşruiyeti konusunda ciddi bir adım attı. Tabi buna geçen ay gerçekleştirilen ve ciddi ses getiren Coharkale (Grozni) saldırısının unutulmasını da eklemek gerek.

19 Ocak'ta gerçekleştirilen mitingın katılımcıları arasında Rusya'nın bir çok bölgesinden gelen din adamlarının yanı sıra Mahakale ve Coharkale piskoposunun da bulunması dikkat çekiciydi.

Moskova dahil olmak üzere bir çok büyük şehirde izin verilmeyen Charlie Hebdo protestolarına sadece eenya' da izin verilmesi, diğerkumhuriyetlerden de eenya mitingine gelenlerin sayısını artırdı. Eylemin sorunsuz atlatılmasının Kadirov'un "Çeçenya'da işler yolunda" mitine hizmet ettiğibir gerçek. Ancak miting katılımcılarının Kadirov rejimini onaylamak için orada bulunduklarını düşünmek yanıltıcı olabilir. Kitlesel katılımın asıl sebebi olarak Hz. Muhammed konusundaki hassasiyet ve Batı dünyasına karşı birikmiş öfke olarak değerkendirilebilir. Bu değerkendirmenin dayanağın, geçtiğimiz aylarda Putin'in doğum günü için halkı zorla meydanlara toplayan Kadirov'un, bu sefer hiç zorlanmadan (beklentisinin ötesinde) geniş kitleleri meydana getirebilmesi oluşturuyor.

Kafkasya'nın diğerkbyk şehirlerinde hatta Rusya'nın başkentinde cumhuriyet yöneticilerinin kitlesel eylemlere izin vermeyerek küçük çaplı etkinlikler ile konuyu geiştirmelerinin sebebi ise kitlesel eylemlerin kendilerine yönelik protestoya dönüşme potansiyeli. Özellikle Ukrayna krizi sebebiyle sıkıntılı günler geçiren Kremlin yönetiminin bu konudaki hassasiyeti muhalif hareketlere yönelik baskılarından biliniyor.

Görünen o ki Putin rejimi kendisini güvenceye alırken Kafkasya Mşlmanlarının hamisi olarak Kadirov'u dolayısıyla kendisini gösterme çabasında.

Zakayev: Charlie Hebdo saldırısı Rusya'nın işi

Kadirov rejimini tanımayan ve ÇİC Başbakanlığı görevini Londra'da sürgünde sürdüren Ahmed Zakayev'in Ukrayna'da katıldığı TV programında ortaya attığı iddialar ise oldukça ilginç.

Charlie Hebdo saldırısının arkasında Rusya istihbaratının olduğu gibi dikkat çekici bir iddiada bulunan Zakayev'in gerekçesi de enteresan. Kırım Tatarlarının lideri Abdülcemil Kırımoglu ile birlikte katıldıkları programda Zakayev, böyle bir saldırının ancak Rusya'nın çıkarlarına uygun olduğunu söyleyerek, "II. Rus-Çeçen Savaşı başladığında, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası organizasyonların hepsi, Rusya Federasyonu'nu Çeçenya'da işlediği suçlardan ötürü kınadı. Daha o dönemde Putin'e yakın milletvekilleri, Rusya'nın bugün kınandığını ama kısa bir süre sonra tüm bu organizasyonların Rusya ile birlikte saf tutacağını söylüyordu. Nitekim, 11 Eylül 2001'de Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı gerçekleştirilen saldırıdan sonra Amerikan yönetimine ilk telefon

eden kişi Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin'di. Putin, Rusya'nın ABD ile terörizme karşı işbirliğine hazır olduğunu ifade etti, tıpkı birkaç gün önce Fransa'yı arayıp yetkililere yaptığı teklif gibi. O dönemde Rusya, terörizme karşı uluslararası koalisyonda yer almanın şartı olarak Batı'nın Çeçenya'da

terörle mücadele edildiğini kabul etmesini istedi. Bu andan itibaren de Çeçenya dünya gündemindeki yerini kaybetti. Avrupa ve ABD, Rusya ile yakın bir işbirliğine başladı. ABD eski Başkanı Reagan'ın 'Eğer ortak bir düşmanınız varsa işbirliği yapmak ve bu düşmana karşı ortak bir mücadele yürütmek kolaydır' sözlerini hatırlayalım. Stalin döneminden bugüne Çekistler tek bir konu üzerinde çalışmaktadır: 'Batı ile ortak bir düşmana sahip olmak'. Bugün, Ukrayna krizi ile bağlantılı olarak Rusya'nın karşı karşıya kaldığı yaptırımlar neticesinde, Rusya'da bir ekonomik kriz baş göstermek üzere ve ilerleyen günlerde bu siyasi bir krize de dönecektir. İşte bu noktada Rus gizli servisi harekete geçmiştir, hedefte "İslamcı terörist" imajıyla Batılı devletlerle ortak bir düşman arayışı vardır; bu sayede Rusya'ya karşı uygulanan yaptırımların kaldırılabilmesi ya da hafifletilebileceği düşünülmektedir. Bildiğiniz üzere, Paris'teki saldırıların hemen ardından Rus yetkililer, bu sadece Avrupa'nın güvenliğine yönelik bir tehdit değildir, Rusya'nın uzun yıllardır mücadele ettiği bu düşman hepimizin ortak düşmanıdır şeklinde açıklamalar yapmıştır. Tüm bu söylediklerimin ışığında, sonuç olarak, bu saldırılardan kendisine çıkar sağlayabilecek tek bir devlet vardır o da Rusya'dır" dedi.

İddiaları sarsıcı, yaptığı benzetme yerinde olsa da Zakayev'in sözlerinin fazla dikkate alındığını söylemek zor. Özellikle Kafkasya'da Müslümanların hassasiyetleri üzerinden kendi meşruiyetini artırma çabasındaki Kadirov rejimi için Zakayev'in iddiaları tam da beklenen ve istenen cinsten. Toplumsal algıda Batı yanlısı, her olayın ardında Rusya parmağı arayan bir pozisyona sürüklenen Zakayev'in ciddiye dahi alındığını söylemek zor.

İnsan Hakları

“Kolektif Sorumluluk” yasası Duma’da

Kadirov’un Hz. Muhammed karikatürlerine yönelik tepkiyi bir PR aracı olarak kullanması Çeçenya’daki insan hakları ihlallerini ve bu konuda Kadirov’un sınır tanımayan cezalandırma yöntemlerini ortadan kaldırmıyor.

2014 yılının son ayında gerçekleşen Coharkale saldırıları üzerine Kadirov rejimi tarafından gündeme getirilen kolektif cezalandırma konusu insan hakları savunucuları başta olmak üzere bir çok kesimden tepki almıştı. Hatta Rusya Devlet Başkanı Putin dahi gazetecilere yaptığı açıklamada kolektif sorumluluğun mümkün olamayacağını belirtmişti.

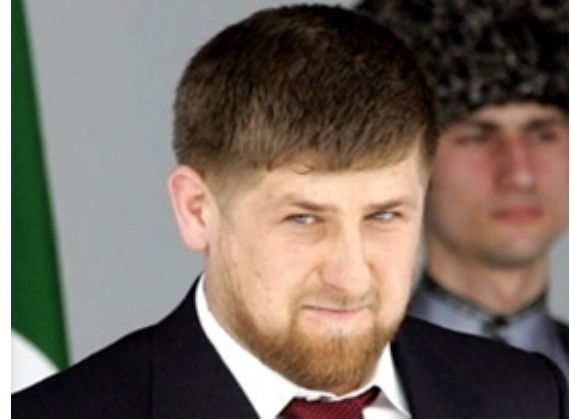
Aralık ayında gerçekleşen bu tartışmalara rağmen Rusya yanlısı Çeçenya Parlamentosu, direnişçi yakınlarının cezalandırılmasını öngören bir yasa Duma’ya sundu. Rusya Anayasasına aykırı olması sebebiyle “kolektif sorumluluk” ilkesine dayanamayan milletvekilleri taleplerini “direnişçi yakınlarının oğulları veya akrabalarına yardım ettiklerinin tespit edilmesi halinde yargılanması” şeklinde revize ettiler.

Bu konunun yasalaşması halinde yeni insan hakları ihlallerine zemin hazırlayacağı muhakkak. Daha yasa çıkmadan geçen ay direnişçi yakınlarına ait olduğu iddia edilen 15 evin yakılması bu konudaki endişeleri artırıyor.

Bütün PR çabalarına ve insan hakları savunucularına uygulanan baskılara rağmen Kadirov rejiminin en büyük düşmanı insan hakları örgütleri olmaya devam ediyor. Memorial İnsan Hakları Merkezi'nin hazırlayıp kamuoyuna açıkladığı rapor Çeçenya'da hayatın gösterildiği gibi akmadığının göstergesi mahiyetinde. Rapora göre sadece geçen Aralık ayında Çeçenya'da 8 kişi kaçırıldı bir çoğundan şimdiye kadar herhangi bir haber alınamadı.

İşkence Karşıtı Komiteye baskılar artıyor

2014 yılının son ayında gerçekleşen Coharkale saldırılarının hemen ardından İşkence Karşıtı Komite'nin Başkanı İgor Kalyapın ile Ramzan Kadirov'un, kolektif cezalandırma tartışmaları ve ev yakma olayları konusundaki tartışmaları kamuoyuna yansımıştı.

Kalyapin'i Batı'dan beslenen Rusya düşmanı olarak tanımlayan Kadirov, defalarca Kalyapin ve örgütünü tehdit etmişti. Ardından İşkence karşıtı Komite'nin Coharkale ofisi basılmış ve çalışanlar darp edilmişti.

Aralık ayına damga vuran İşkence Karşıtı Komite, 2015 yılının ilk ayında da tartışmaların odağında olmaya devam ediyor. Kadirov tarafından "yabancı ajan" olarak gösterilen Kalyapin'i "ajan" olarak kodlayanlar Kadirov ile sınırlı değil. Siyasi danışman Anatoli Vaserman bir gazeteye verdiği röportajda İşkence Karşıtı Komite Başkanı'nın artık "yabancı ajan" olarak görüleceğinin sinyalini verdi. Rusya Adalet Bakanlığı ise İşkence Karşıtı Komite'yi 19 Ocak'ta

“yabancı acente” statüsüne soktu. Yurtdışından finans desteği alan yada yurtdışı ile bağlantısı olan örgütler için kullanılan “yabancı acente” kavramı Rusça’da “yabancı ajan” anlamına da geliyor.

Konuyla ilgili açıklamasında Kalyapin, bunun kabul edilemez olduğunu, hukuk mücadelesine devam edeceklerini ancak başarılı olamazlarsa örgütü kapatacaklarını açıkladı. *“Tahkir edici bir şekilde “yabancı ajan” statüsü altında çalışmak bizim için kabul edilemez”* diyen İgor Kalyapin, *“Maalesef bugünlerde, 30’lı yıllarda olduğu gibi listeler var. Her bir cumhuriyette hiç değilse bir ajanın bulunması isteniyor”* şeklinde konuştu.

Kadirov ile girdiği tartışmanın ardından alınan bu karar, Kadirov’un Rusya makamları üzerindeki etkisini göstermesi bakımından önemli bir örnek. Putin’e her defasında bağlılığını ilan eden ve her türlü PR çalışmasına ciddi maddi kaynak ayıran Kadirov’un bu karardan memnun olduğunu öngörmek yanıltıcı olmaz.

Memorial de hedefte

İşkence Karşıtı Komite’nin “yabancı örgüt” olarak tescillenmesinin ardından bir başka insan hakları örgütü Memorial’in Çeçenya ofisine kimliği belirsiz kişiler tarafından gerçekleştirilen saldırı, insan hakları savunucularının Çeçenya’da yürüttükleri faaliyetlerin bundan sonra daha rahat baskı altına alınacağını göstergesi olarak okunabilir. Görünen o ki insan hakları örgütlerinin ayakta kalma çabası, gündemi önümüzdeki aylarda da meşgul etmeye devam edecek.

“Rusya’da Çeçenler”

Baskıların artmasına rağmen insan hakları örgütleri ses getirecek çalışmalarına devam ediyor. Bu kapsamda Memorial ve Sivil Dayanışma Komitesi, Çeçenya konusunda ilginç bir çalışmaya imza attı. İki örgütün ortak hazırladığı ve 22 Ocak’ta kamuoyu ile paylaşılan rapor, Çeçenlerin Avrupa’ya sığınmak istemesinin nedenleri üzerine yoğunlaşıyor ve sarsıcı istatistikler veriyor.

Somut insan hakları ihlalleri üzerinden Çeçenya’da polis baskısı, yolsuzluklar ve mülkiyet hakları gibi konuların incelendiği raporun editörü Svetlana Gannuşkina, *“Rapor, Çeçenlerin sığınma talebinde bulundukları batı ülkelerinin göç servislerine yönelik tasarlandı. Bize sürekli şu soruları soruyorlar: Çeçenler neden sığınma talebinde bulunuyor? Bu taleplerin dayanağı var mı? Bu raporlar, özellikle Çeçenlerin Rusya’da nasıl yaşadığını, Rusya genelinde ve Çeçenya’da ne gibi problemleri olduğunu açıklamaya yönelik. Avrupalıların buralarda gerçek durumun nasıl olduğunu anlamaları, Coharkale ve Argun caddelerinin güzel tablolarına aldanmamaları için yazıldı”* diyerek açıkladı.

2012 yılında Avrupa ülkelerine yaklaşık 20 bin Rusya vatandaşı sığınma talebiyle başvururken bu rakam 2013 yılında 40 bine çıkmış durumda. Bu kişilerin çoğunun Çeçen olması durumun vahametini gösteriyor.

2012 yılından beri yayınlanan *“Rusya’da Çeçenler”* raporu Rusya içerisinde güvenlik gerekçesiyle yayınlanamıyor.

“Kudayev” davası temyiz yolunda

Aralık ayı içerisinde sonuca bağlanan Nalçik davası ağır mahkumiyet kararları ile konuşulmaya devam ediyor.

İşkence altında alınan ifadeler ile verilen mahkumiyet kararlarının adil olmadığı ve gençleri daha çok radikalizme yönelteceği şeklinde eleştiriler alan mahkeme kararları arasında en ağır olanı Rasul Kudayev’e verilen cezaydı.

İnsan hakları savunularının siyasi mahkum olarak kabul ettiği Kudayev’in avukatları kararı temyize taşımaya karar verdi. Kudayev’in avukatlarından İnguşetya Bürosu üyesi Batır Ahilgov, *“Karar verilirken mahkeme ne şahitlerin Rasul Kudayev’in mazeretleriyle ilgili ifadelerini, ne diğer sanıkların ifadelerini, ne de işkence gördüğüne dair delilleri dikkate aldı”* dedi.

23 Aralık’ta Nalçik Davasının karar duruşması yapılmış, Rasul Kudayev’in de aralarında bulunduğu beş kişiye ömür boyu hapis cezası verilmişti. Diğer sanıklara ise 9-23 yıl arasında değişen sürelerde hapis cezaları verildi.

Davanın hukuki süreci bu şekilde seyrederken sosyal ağlarda 30 Aralık 2014’den itibaren “Hepimiz Rasul Kudayeviz” kampanyası başlatılmış durumda. Ayrıca birçok facebook ve VKontakte kullanıcısı profil fotoğrafı olarak Kudayev’in fotoğraflarını kullanmaya başladı.

Özelde Kudayev, genelde ise Nalçık davası Kabardey Balkar'da insan hakları ve radikalizm hakkında ciddi bir veri sağlıyor. 2005 Nalçık saldırıları öncesinde Müslüman gençlere yönelik artan polis baskısı isyan noktasına gelen gençlerin silahlı saldırılarına sebep olurken, sonraki süreçte terörle mücadele adı altında yürütülen faaliyetler ile radikalizm gün geçtikçe arttı. Nalçık davasının kimseyi tatmin etmeyecek şekilde sonuçlanması da bağımsız gözlemciler tarafından gençleri radikalizme itecek yeni bir adım olarak değerlendiriliyor.

Silahlı Çatışmalar

Bağımsız haber kaynakları ve güvenlik güçlerinin açıklamalarından derlenen bilgilere göre Ocak ayında Kafkasya'da meydana gelen çatışmalarda en az 10 kişi öldürüldü, 9 kişi de yaralandı.

Güvenlik güçleri tarafından direnişçi oldukları kaydedilen 2 kişi Çeçenya'da, 3 kişi Dağıstan'da, 2 kişi de Kabardey-Balkar'ın başkenti Nalçık'te öldürüldü.

Stavropol'de 1, Dağıstan'ın Hasavyurt bölgesinde de 2 polis girdikleri çatışmalarda yaşamını yitirdi.

Çeçenya ve Dağıstan'da toplam 9 polis de Kafkasya Emirliği'ne bağlı direnişçilerle girdikleri çatışmalarda yaralandı.

Çerkesya

Kabardey-Balkar’da “Aşırılıkçılığın Sebepleri”

“Kabardey-Balkar’da Terör ve Aşırılıkçılığın Kökleri ve Sebepleri” adlı rapor Ocak ayı içerisinde Kabardey Balkar İnsan Hakları Merkezi tarafından yayınlandı. 2005 yılında gerçekleştirilen Nalçik saldırılarının ardından konu ile ilgili hazırlanan en kapsamlı sivil rapor olma özelliğini taşıyan çalışma, cumhuriyette bulunan tüm il ve ilçelerde 17-30 yaş aralığında yaklaşık 650 genç ile yapılan anket ile desteklendi. Analiz bölümü Kabardey-Balkar Beşeri Araştırmalar Enstitüsü’nden Ruben Oşroyev tarafından yazılan rapor sarsıcı sonuçlarıyla dikkat çekiyor.

Raporu değerlendiren Kabardey-Balkar İnsan Hakları Merkezi Başkanı Valeri Hatajuko, raporun ilk içerikli çalışma olmasının yanında yerli (Kabardey-Balkarlı) bir akademisyen tarafından hazırlanmış olmasının da önemli olduğunu belirtiyor. Raporun gençliğin fotoğrafını çekmeyi amaçladığını aktaran Hatajuko, *“Aşırılıkçılık hakkında ne düşünüyorlar, radikal fikirleri destekliyorlar mı? Bunlar, bugünün en önemli konuları. Sonuçlar bize cihat ideolojisinin ciddi sayıda taraftarı olduğunu gösteriyor”* dedi.

Raporda radikal düşüncelerin yayılma nedenleri, gençler arasındaki popülerliği gibi spesifik konular araştırılmış. İlginç bulgulardan birisi, ekonomik olarak gelişmiş Baksan ve Elbrus gibi bölgelerdeki gençlerin, Terek ve Zolski gibi daha düşük ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip bölgelere göre radikal fikirlere daha yatkın olması. Bu sonuç Kafkasya genelinde hakim olan, zor bir çocukluk geçirmiş, ekonomik olarak sıkıntılar çeken, işsiz gençlerin radikalleştiği

varsayımını tersyüz ediyor. Yönetim organları tarafından devamlı dillendirilen bu görüşün aksine sonuçlar maddi durumları ve eğitim seviyeleri yüksek gençlerin radikal fikirlere daha yatkın olduğunu gösteriyor.

Bu saptama aslında, 2005 Nalçik olaylarına katılan gençlerin çoğunun cumhuriyetin önde gelen ve ekonomik olarak iyi durumdaki ailelerinden olduğu göz önünde bulundurulduğunda şaşırtıcı olmaktan çıkıyor.

Kafkasya'daki her cumhuriyetin farklı dinamikleri olsa da genel özellikleri de var. Bu anlamda Kabardey-Balkar'daki "aşırılıkçılık raporu" ile Dağıstan'ı karşılaştırmak dahi yeterli olacaktır.

Mansur Vaynah'ın Ajans Kafkas için kaleme aldığı "Bilinmeyen Dağıstan" adlı makalesinde yer alan *"selefi damgası vurularak yada başka ötekileştirmeler ile yönetim organlarından uzak tutulan gençler radikal örgütlenmelerin önünü açıyor"* tespiti, bölgeler arasındaki benzerlikleri göstermesi bakımından oldukça

önemli.

Kabardey Balkar’da “Aşırılıkçılık Raporu’nun” bir diğer çabası ise devlete güveni ölçmek. Yine gençlere sorulan “Kremlin hükümeti, cumhuriyet yönetimi ve yerel yönetimlere ne derece güveniyorsunuz?” sorusuna katılımcıların çoğunun “hiç birine güvenmiyorum” cevabını veriyor. Bu da Kabardey-Balkar’a has bir durum değil. Kafkasya’nın genelinde devlet organlarına güvenin düşük olduğu bilinen bir gerçek. Devlete güven konusunda Valeri Hatajuko’nun tespitleri de sorunun temeline işaret ediyor. *“İnsanlar yöneticilerini seçemiyor, haliyle onları kontrol de etmiyor. Bu da radikal düşüncelerin yayılma sebeplerinden biri”* diyen Hatajuko sorunun bütün boyutlarıyla incelenmesi gerektiğini belirtiyor.

Rapor, Nalçık davasının sonuçlarının radikalizme etkisi, halklar arasındaki problemler gibi spesifik konuları da objektif bir şekilde değerlendirmeye çalışıyor.

Önümüzdeki günlerde lansmanı yapılacak olan raporun yönetim kademeleri tarafından dikkate alınıp alınmayacağı ise bilinmiyor.

Kanayan yara; “Suriyeli Çerkesler Çerkesya’da”

Suriye’de yaşanan savaştan kaçarak 150 yıl önce sürgün edildikleri anavatanlarına dönen Çerkeslerin durumu Ocak ayında Çerkesya’nın önemli gündem başlıkları arasındaydı.

“Kabardey-Balkar Vize ve Kayıt şubesi Suriyeli bir Çerkes aileyi ayırdı” haberi spesifik olmasına rağmen oldukça geniş bir kitlenin sorunlarını yansıtmaları

bakımından önemli.

Savaşla birlikte bini aşkın Suriyelinin sığındığı Kafkasya’da, sığınmacıların bir kısmı akrabalarının, dostlarının ve gönüllülerin desteğiyle hayata tutunabilirken büyük bir çoğunluk bürokratik problemler ile boğuşuyor.

3 çocukları ile birlikte “Terek” sanatoryumunda yaşayan İyad Yakup ve Yanal Cahid iki oda için 8 bin ruble ödüyorlar. Kabardey Balkar’a iki yıl önce gelen aile, Şam’daki evlerini değerinin 3’te bir fiyatına satmak zorunda kalmış, Türkiye’ye yerleşmek gibi bir imkanları olmasına rağmen onlar anavatanlarına dönmeyi tercih etmişler. Kabardey Balkar Vize ve Kayıt Şubesi (OVİR) ikamet izinlerini vermiş. Ancak İstanbul’dan dönecekleri sırada 17 yaşındaki kızlarının Rusya’da ikamet süresinin bittiği gerekçesiyle Türkiye’den çıkamayacağı bildirilmiş. Görüşmeler sonucunda Minvodi Havaalanına varan aileye kızlarının geri gönderileceği söylenmiş. Mecburen Türkiye’de kendilerini misafir eden ailenin yanına dönen kızları ile hala kavuşabilmiş değiller. Gazete Yuga’ya

konuşan Yanal, kızları Nefin ile ayrı kalmalarının yanında diğer çocuklarından Janset'i okula yazdıramadıkları içinde de üzgün olduğunu ifade ediyor. Kızlarının okula alınmamasının sebebi ise Rusça bilmiyor oluşu.

Sorunlarının çözülmesi için DÇB'ye başvuran aile "sadece ilk gelen Suriyeliler ile ilgilendikleri" gerekçesiyle geri çevrilmiş. "Vatanımıza geldik, ama korkunç bürokrasi yüzünden hala yabancıyız" diyen Yanal bu hikayede yalnız da değil...

Ukraynalı Ruslar, Suriyeli Çerkesler

Ukraynalı Ruslar, Suriyeli Çerkesler karşılaştırması son dönemde Kafkasya'da oldukça sık yapılıyor. Bunun sebebi ise Suriyeli Çerkeslerin hem bürokratik hem sosyal ihtiyaçlarında devlet üzerine düşeni yapmazken Ukrayna'dan gelen Rusların neredeyse bütün işlemlerinin problemsiz ve hızlı bir şekilde halledilmesi. Üstelik Ukrayna'dan gelen Rusların sayısı Suriye'den gelenlerden çok daha fazla.

Kabardey-Balkar Cumhuriyetine gelen Suriyeli Çerkeslerin büyük bir kısmı Nalçik sanatoryumuna yerleştirilmişti. Zamanla bir kısmı gönüllüler tarafından alınan köylerdeki evlere yerleştirildiler. Yerleştirilemeyip sanatoryumda kalmaya devam edenler ise oda kirası olarak yüksek meblağlar ödemek zorundalar.

İşin ilginç Ukrayna'nın doğusundaki çatışmadan gelenlerinde sanatoryumlara yerleştirilmiş olmaları, hatta Ukraynalıların yerleştirilmesi için bazı Çerkeslerin çıkartılması. "Çok Gizli" gazetesine konuşan yardım gönüllüsü Eldar Mambetov'un dediğine göre, Ukraynalı Rusların yerleştirildiği odalar

Çerkeslerinkinden çok daha konforlu ve onlar oda için para ödemiyorlar. Suriyeli Çerkesler ile devamlı irtibat halinde olduğunu ve hepsinin Kafkasya’da kalmak istediğini belirten Mambetov, problemlerin çoğunu yardımsever vatandaşların çözdüğünü bu konuda devletin üzerine düşen görevi yerine getirmediğini belirtiyor.

Konu ile ilgili görüş bildiren bir diğer kişi ise Çerkesya’nın ve diasporanın tanınmış siyasi figürü Valeri Hatajuko. Günlük sıkıntıların ötesinde Suriye’den gelen Çerkeslerin ana probleminin statü olduğunu vurgulayan Hatajuko, Suriyeli Çerkeslerin Kabardey-Balkar’da, çalışma, eğitim ve belgelerin süresinin dolması endişeleri olmadan yaşamalarına imkan verecek statüyü almalarının çok zor olduğunu belirtiyor.

Valeri Hatajuko’nun Ukraynalı Ruslar ile Suriyeli Çerkesler karşılaştırması da dikkat çekici. *“Yurttaşlar kanunu var. Suriyeliler de Ukraynalılar gibi kesinlikle bu kanunun kapsamında. Ve her iki yerde de iç savaş var, insani felaket var, Rusya onları kabul etmek zorunda. Suriyeliler Kabardey-Balkar’da şu anda bin kişiden azlar. Türkiye onları daha kolay kabul ediyor, burada ise elçilik belgeleri ne kabul ediyor, ne de hazırlıyor”* diyen tanınmış İnsan Hakları Aktivisti, *“Vatandaşlık almanın kolaylaştırılmasıyla ilgili kanundaki düzenlemede dil bilme zorunluluğu var. Suriyeli Çerkesler buna dayanarak ‘eleniyorlar’. Ama onların anadili Kabardeyce, Kabardeyce de Kabardey-Balkar’ın resmi dillerinden biri. Pratikte bu geri dönüşçüler için yeterli olmalıydı, hiç değilse ilk bir iki yıl için. İşte o zaman Suriyeli Çerkesler kolayca vatandaşlık alabilirdi. Hızlı bir şekilde adapte oluyorlar, dili iyi öğreniyorlar. Bir-iki yıldır burada yaşayan çocuklar Rusça konuşuyor, okullara gidiyorlar ve öğretmenlerini de çok iyi anlıyorlar...”* diyor.

Dünya Çerkes Birliği Yönetim Kurulu üyesi Vladimir Gubaçikov, konu ile ilgili Suriyeli Çerkeslerin statü almak konusunda fazla talepkar olduklarını söylüyor. Rodina (vatan) adlı örgütün Kabardey Balkar başkanı Vladimir

Nakatsev'in söyledikleri ise devletin resmi görüşünün yansıması şeklinde. *“Görülen o ki yurttaşların yeniden yerleştirilmeleriyle ilgili program Suriyeli Çerkeslerin hiç birini memnun etmedi, hepsi hayırseverliğe güvenmeyi tercih etti. Kabardey-Balkar’ı seçtiler, ama anavatanlarına duydukları sebepten değil, Suriye’deki savaşın mecbur etmesinden dolayı. Aslında onlar için yeterince şey yapıldı. Devlet başkanı önderliğindeki sponsorluk imkanları ile satın alınmış evlere yerleştirildiler. Bu arada onlar arasında etnik olarak Kabardey olanların oranı yaklaşık üçte bir. Geri kalanı köken olarak Adıgey, Karaçay-Çerkes ve diğer Kafkasya cumhuriyetlerine ait. Köken olarak nereden iseler oraya gitmeleri gerektiğini düşünüyorum”* diyen Rodina Başkanı’nın devletin resmi tezlerini dillendirmesi de aslında doğal. Rodina adlı örgütün SSCB döneminden beri KGB/FSB’nin güdümünde hareket ettiğini düşünürsek bu tepkinin sebebi daha da iyi anlaşılacaktır.

Suriyeli Çerkesler ile Ukraynalı Rusların karşılaştırılması Kabardey Balkar ile sınırlı değil. Adıgey Cumhuriyeti devlet başkanı Aslan Thakuşinov’un Ukrayna’dan Adıgey Cumhuriyeti’ne yerleşen 5000 Rus’tan 500’üne istihdam sağlandığını açıklaması, şimdiye kadar 700 tane Çerkesin yerleştiği, bir kısmının sorunlarının devam ettiği düşünüldüğünde aradaki farklı net bir şekilde ortaya koyuyor.

Dönüş meselesi gerek Kafkasya’da gerek diasporada Çerkesler arasında sıkça

tartışılan bir konu. Konunun Suriyeli Çerkeslerin anavatanlarına dönmeleri üzerinden gündeme gelmesi ve sonucunda yaşanan/yaşatılan sıkıntılar, yıllardır dillendirilen , “Rusya’nın Kafkasya’da Çerkes nüfusun artmasından çekindiği” tezini güçlendiriyor.

Timur Kuaşev için imza kampanyası

1 Ağustos 2014 tarihinde Nalçık yakınlarında ormanlık alanda ölü olarak bulunan insan hakları savunucusu, gazeteci Timur Kuaşev’in katillerinin halen bulunamaması sebebiyle Nikolay Kavkazki change.org’ta bir imza kampanyası başlattı.

Sivil Haklar Komitesi Yönetim Kurulu üyesi ve Yobloko Partisi üyesi Kavkazki’nin başlattığı kampanyanın muhatapları; Rusya Başsavcılığı, Rusya Soruşturma Komitesi ve Soruşturma Komitesi Nalçık Şubesi.

Kampanya hakkında bilgi veren Nikolay Kavkazki, Timur Kuaşev’in Yobloko

Partisi üyesi olduğunu, öldürülmesinin ardından hemen parti olarak tepki verdiklerini ancak geline süreçte soruşturmanın ilerlememesi üzerine bu imza kampanyasını

başlattığını belirtti. Timur’un öldürülmeden önce defalarca tehdit edildiğini, tahdit eden sitenin Kavkazpress olmasına rağmen bu site yöneticilerinin sorgulanmadığını da vurgulayan Kavkazki, konunun takipçisi olacaklarını da

bildirdi.

Timur Kuaşev, Çerkes Soykırımı konusundaki yazıları ve Soçi olimpiyat muhalefetiyle tanınan ayrıca Kabardey Balkar başta olmak üzere Çerkesya'nın her bölgesinde gelişen siyasi olayları inceleyen bir gazeteciydi. Uyuşturucu ticaretinden, dindar-milliyetçi kavgasına ve Çerkes muhalefetine kadar bir çok konunun hem Rusya'da hem de dünyada gündem olmasına çabalayan Kuaşev, öldürülmesinin ardından hem Kafkasya'da hem de diasporada gündem olmuştu. Soruşturmanın sağlıklı ilerlemediği ve konunun üzerinin örtülmek istendiğini belirten insan hakları savunucularının ve bağımsız gözlemcilerin tespitlerinin doğruluğu gün geçtikçe kesinlik kazanıyor.

Dağıstan

Selefi-Sufi kavgası ve yolsuzluk sarmalındaki ülke, Dağıstan

Dağıstan genelde İmam Şamil ile anılsa da kendi içerisinde bir çok zenginliği ve sorunu barındıran bir bölge. 32 farklı etnik grubun var olduğu coğrafyada etnik sorunlardan ziyade selefi-sufi çatışmalarının, yolsuzlukların ve terörle mücadele adı altında yürütülen devlet şiddetinin gündem olması tarihsel bir perspektiften incelendiğinde çok da şaşırtıcı değil.

Toplumun tepkilerini ve tarihsel süreci inceleyerek Ajans Kafkas için “Bilinmeyen Dağıstan” makalesini kaleme alan Mansur Vaynah, sorunun sebebini Sovyet döneminde kalma klanlara bağlıyor.

Selefi-Sufi çatışmasının sebebini ise, SSCB sonrası dönemde dini arayışın vardığı nokta olarak değerlendiren yazarın, Sovyet döneminde izin verilen Sufi cemaatlerin KBG’nin toplumu kontrol etmesine yaradığını tespit etmesi oldukça dikkat çekici. Devlet ve KGB ile iç içe geçmiş dini hayatın gençlere bir şey vadetmediğini ve bir çok gencin Sovyet sonrası dönemde selefi akıma kaydığını tespitini yapıyor. Selefililiğin Dağıstan’da zemin bulmasında Çeçenistan savaşının etkisini yadsımayan Vaynah’ın *“selefi veya başka ötekileştirici kavramlar ile yönetim erkinden uzak tutulan yeni nesil kolayca radikalleşebiliyor”* tespiti, Kafkasya’nın bir çok bölgesinde durumun benzer olduğunu gösteriyor.

Selefilikğin dışarıdan ithal olmasına rağmen “yolsuzluk” konusunun Dağıstan’ın kendi içinden çıkmış bir problem olduğunu belirten yazar, bu konuda da SSCB’li yıllardan beri ülkenin bürokratik elitini oluşturan kesimin değişmemesi olduğunu belirtiyor.

Halidov: İyi yoldayız

Mansur Vaynah’ın tarihsel ve güncel tespitlerinin dışında konu ile ilgili Ocak ayında görüş belirtenlerden birisi de Dağıstan Devlet Başkanı Abdulatipov’un danışmanı Denga Halidov idi.

1990’lı yıllarda Musa Şenibe öncülüğünde kurulan Kafkas Dağlı Halkları Konfederasyonu Parlamentosunda Başkan Yardımcılığı yapan, 1918 Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti’ni anlatan “Bağımsız Birleşik Kafkasya” adlı bir kitabı da bulunan ünlü siyaset adamının Dağıstan ile ilgili tespitleri oldukça iyimser.

Ülkedeki problemleri kabul eden ancak bunların çözümü için çalışıldığını belirten Halidov’un “terörle mücadele” adı altında ifade edilen şiddet eylemlerine yönelik tavrı alışıldık devlet reflekslerinden farklı tınılar barındırıyor. Radikaller ile ilişki kurulması ve rehabilitasyon çalışmalarının hızlandırılması gerektiğini vurgulayan Halidov’un “ılımlı selefiler” vurgusu da dikkat çekici. Selefi olanları ötekileştirmenin ve federal merkezden yönetilen selefilere karşı mücadele stratejisinin yanlışlığından dem vuran Halidov’un söylemlerinin yönetim üzerinde ne kadar etkili olacağını kestirmek oldukça zor. Devamlı hakkında görevden alınacak dedikodularının dolaştığı Devlet Başkanı

Abdulatipov'un bu konularda cesur adımlar atabileceğini düşünmek için elde fazla sebep yok.

Ayrıca yönetim erkinin toplumun rahatsızlıklarından haberdar olduğunu ve toplumsal hareketlerden çekindiğini, karikatür krizi sonrası yapılmak istenen eyleme izin verilmemesinde görmek mümkün.

Dağıstan, 3 milyona yakın nüfusu, renkli etnik çeşitliliği, ekonomik imkanları ile dikkat çekici bir bölge olmaya devam edecek gibi görünüyor. Her ne kadar şimdilik yolsuzluklar, verimsizlik, selefi-sufi çekişmesi ve terör ile anılan bir coğrafya olsa da etnik Rus nüfusun çok az olduğu Kafkasya'nın bu uç bölgesindeki özgün siyasi gelişmelerin önümüzdeki dönemde tüm Kafkasya'yı etkileyebileceği tespitini yapmak mümkün.

Abhazya

Abhazya yoksullaşırken

Abhazya genelde siyasi gündemiyle tartışılan bir ülke olmasına rağmen ocak ayı içerisinde açıklanan ekonomik veriler ülkenin sadece siyasi problemler ile boğuşmadığını gösterdi. Hatta siyasi gündeme de etkisi olan en önemli saik olarak ekonomik göstergeleri vermek mümkün.

Ocak ayı sonunda Devlet Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Stratejik

Araştırmalar Merkezi'nin toplam 1618 kişi ile görüşerek gerçekleştirdiği araştırmaya göre halk ekonomik sıkıntılara rağmen iyimserliğini koruyor. 2011 yılında yüzde 6,5'luk bir kesim yaşam standartlarının kötüleştiğini ifade ederken, 2014'de bu rakamın yüzde 13,4'e çıkması düşündürücü.

Yine araştırmaya katılanların yüzde 27'si kendisini yoksulluk sınırının altında olarak ifade ediyor. Kendisini bu sınıfa dahil eden vatandaşların çoğunluğu Gal (yüzde 63), O am ıra (yüzde 43) ve Tkorçal (yüzde 35) bölgelerinden. Gudauta (yüzde 25) ve Gulripş (yüzde 20) ise daha iyi göstergelere sahip. Bu veriler bölgeler arasındaki gelir durumunu da gösteriyor.

Vatandaşların sorun olarak gördükleri en önemli konu işsizlik, ardından ise sağlık problemleri ve uyυřturucu kullanımı sıralanıyor.

Ülkenin ekonomik gelişiminin önündeki en önemli engel olarak yolsuzluğu görülmesi diğer Kuzey Kafkasya Cumhuriyetleri ile ciddi bir benzerlik gösteriyor. Üstelik yolsuzluğu en büyük problem olarak görenlerin sayısı 2011'den 2014'e gelinceye kadar yüzde 26'dan yüzde 32'ye yükselmiş durumda. Vatandaşların büyük bir çoğunluğuna göre ekonominin gelişimi için en uygun alan olarak "tarım" görülüyor.

Abhazya'da ekonominin gidişatını ve toplum tarafından nasıl değerlendirildiğini göstermesi açısından önemli olan araştırma, yeni değişmiş olan yönetim tarafından dikkate alınacaktır. Ancak akrabalık ilişkilerinin ve adam kayırmanın ciddi bir problem olmaya devam ettiği Abhazya'da kısa vadede yolsuzluk konusunun gündemden düşmesi oldukça zor. Siyasi izolasyon ve verimli üretimdeki problemler, Rusya'dan gelecek yardımlara bağlı Abhazya ekonomisinin iyiye gitmesinin önündeki diğer engeller olarak duruyor.

Ekonomik hoşnutsuzluğun siyasi sonuçlarını öngörmek için henüz erken olsa da yeni Abhazya yönetiminin önemli sınavlarından birisini ekonomide vereceğini söyleyebiliriz.

Yeniden inşa süreci

Ekonomiden hoşnut olmayanların sayısı artıyor olsa da Abhazya 20 yıldır savaşın izlerini silmeye çalışıyor. Bu kapsamda 2014 yılında, içerisinde spor salonları, kültür evleri ve okullarında bulunduğu yaklaşık 55 yapının restorasyonu tamamlandı. Abhazya Ekonomi Bakan Yardımcısı Anna Adleyba'nın açıklamasına göre, bu çalışmalar için Rusya'nın 2014 yılında Abhazya'nın sosyo-ekonomik gelişimi için ayırdığı finansal destek 3 milyar 289 bin ruble. Bu kaynağın tamamı çalışmalar esnasında kullanıldı.

Yatırım programları çerçevesinde Abaza ve Rus tiyatroları, Sohum şehir stadyumu, Gudauta, Tkorçal, Gulripş, Gal bölgelerindeki kültür evleri, Gudauta, Oçamçıra ve Tkorçal spor okulları, okullar ve anaokulları inşa edildi.

Bu gelişmeler olumlu olsa da ekonomik kaynağının Rusya'dan sağlanıyor oluşu, desteğin aynı zamanda siyasi boyutlarını da gündeme getiriyor. Bu ay başında DUMA tarafından da onaylanan "Abhazya-Rusya Stratejik Ortaklık Anlaşmasının" bağımsızlığı tehlikeye atacak maddeleri bu yardımların bedeli olarak değerlendirilebilecek kadar önemli.

Abhazya uluslararası fuarlarda

Ocak ayı sonunda Abhazya Ticaret Odası Başkanı Gennadi Gagulya'nın

düzenlediği basın toplantısı, Abhazya'nın tanınma çabalarında Ticaret ve Sanayi Odasının faaliyetlerini gündeme getirdi.

Almanya ve Türkiye'de ticari fuarlara katılan Abhazyalı heyetin ülkenin tanınması çalışmalarındaki katkısından söz eden oda başkanı, fuarlara katılım sürecinde Gürcistan devletinin engelleriyle karşılaştıklarını da sözlerine ekledi.

Fuarlara katılan Abhazya Dışişleri Bakanlığı'ndan Amina Lazba ise *"Ülkemizin en önemli hedeflerinden biri uluslararası tanınmadır. Bunun için fuarlara katılmak bazılarında tuhaf gelebilir, ama her alanda her seviyede tanıtım önemli. Ürünlerimiz Avrupa Birliği vatandaşları ve özellikle Almanya vatandaşlarının büyük ilgisini çekti. Sovyet döneminde Abhazya'yı ziyaret edenlerle birlikte, ülkemiz hakkında hiç bir şey duymayanlar da standımızı ziyaret etti"* şeklinde konuştu.

Gal yeniden ısındı

Uzun süredir çatışmaların yaşanmadığı Gürcistan Abhazya sınırında bulunan Gal bölgesinde 12 Ocak'ta yaşanan çatışmalarda 5 kişinin hayatını kaybetmesi etnik çatışma ihtimalini akıllara getirdi. Bir Abhazya Özel Tim mensubu ile FSB sınır muhafızının da hayatını kaybettiği olayın “adam kaçırma” vakası sonucu gerçekleştiği anlaşıldı.

Kaçırılan adamın kurtularak resmi makamlara bilgi vermesi üzerine gerçekleştirilen özel operasyonda çıkan çatışma biri FSB çalışanı, 1'i Abhazya terörler mücadele biriminden olmak üzere 5 kişinin hayatını kaybetmesine sebep olurken halen gergin olan Gal bölgesindeki güvenlik açığını da görünür kıldı.

Kavkazki Uzel ajansının bölge sakinleri ile yaptığı görüşmeler, adam kaçırma olaylarının Gürcistan'dan gelen çeteler tarafından gerçekleştirildiğine işaret ediyor. Gal sakinlerinden birinin “Gal'de yaşamak mümkün değil, tam anlamıyla

bir suç yuvası” açıklaması bölgedeki durumun kısa bir özeti gibi.

Abhazya’nın bu en hassas bölgesinde FSB mensubu Rus askerler görev yapıyor.

“İslam ve Abhazya” kitabı

Abhazya’nın siyasi ve ekonomik gündeminin dışında kültürel ve dini hayatı açısından önemli bir gelişme de Ocak ayı içerisinde yayınlanan ve Abhazya Müftüsü tarafından kaleme alınan “İslam ve Abhazya” kitabıydı.

Müftü Salih Kvaratsheliya tarafından kaleme alınan kitabın önemli bir kısmı akaid, ibadetler, İslam tarihi ve İslam’da toplumsal hayatla ilgili bilgilerden oluşuyor.

Kvaratsheliya’nın Rusça kaleme aldığı eser İstanbul’da basıldı. Müftü Salih Kvaratsheliya, kitabının sonsözünde Abhazya’da İslam’a ilgi duyanların ve dinlerini öğrenerek yaşamlarını ona uygun hale getirenlerin her geçen yıl arttığını ifade ediyor. Abhazya Müftülüğünün vaazlar, dersler, hayır kampanyaları ve yayın faaliyetleriyle vatandaşların ihtiyaçlarını karşılamak için gayret ettiğini belirten Kvaratsheliya, çalışmaların artarak devam etmesini umuyor.

12 dönüşçü aile ev sahibi oldu

Ocak ayı içerisinde Abhazya’da gerçekleşen bir diğer olumlu gelişme ise 12 dönüşçü ailenin ev sahibi olmaları idi. Gulripş bölgesi Maçara köyündeki evleri Abhazya Geri Dönüş Komitesi tarafından kendilerine teslim edilen ve evlerine

önümüzdeki günlerde yerleşecek olan ailelerin bir kısmı Türkiye’den bir kısmı ise Karaçay-Çerkes Cumhuriyeti’nde Abhazya’ya dönmüş olan Abazalardan oluşuyor.

Komite Başkanı Hrips Copua’nın ifadesine göre, şu ana kadar üç binden fazla geri dönüşçüye konut sağlandı, Mart ayında Sohum ve Gulripş bölgelerinde 80 ailenin yerleşeceği binaların inşaatı bitecek.

Geri dönüş konusu Abhazya’nın demografik yapısı açısından da oldukça önemli. Ülkede yaşayan Abazalardan çok daha fazlasının Türkiye’de yaşadığını düşünür, yaklaşık 250 bin olan toplam nüfusun ancak yüzde ellisinin Abaza olduğunu göz önünde bulundurursak, demografi meselesinin Abhazya için önemini anlamak daha da kolaylaşacaktır.

Rusya'ya yeni stratejik ortak; Güney Osetya

Sert tartışmaların ardından Abhazya ve Rusya arasında imzalanan “işbirliği” anlaşması şimdide statüsü tartışmalı bir diğer Kafkasya Cumhuriyeti Güney Osetya’nın gündeminde.

Güney Osetya’da uzun süredir gündemde olan anlaşma metninin basına sızması siyasi bir krizin çıkmasına sebep oldu. Parlamento Başkanı ve Birleşik Osetya Partisi Lideri Anatoli Bibilov, Güney

Osetya ve Rusya arasındaki işbirliği ve entegrasyon anlaşma tasarısını kamuoyuna açan Yeni Osetya Partisi Başkanı ve Dışişleri Bakanı David Sanakoyev’i eleştirdi. Eleştiriye cevap veren David Sanakoyev, toplumun anlaşma tasarısını görmeye hakkı var dedi.

Dışişleri Bakanı David Sanakoyev tarafından basına verilen taslak metni 17 Ocak’ta “Osinform” ajansı tarafından yayınlandı. 23 maddelik anlaşmanın 25 yıl geçerli olması planlanıyor.

Anlaşma taslağının basına sızmasının ardından gündemin hareketlendiği Güney Osetya’da çeşitli siyasi partilerin ve sivil toplum örgütlerinin katıldığı bir eylem gerçekleştirildi. Anlaşma konusunda şeffaflık talep eden katılımcılar Devlet Başkanı ile görüşme talep etti. Başkanla görüşemeyen eylemciler sadece belgenin hazırlanışının anayasa çerçevesinde yürütülmesini talep ediyorlardı.

Sonuç itibariyle içerikten ziyade hazırlanış yöntemine yönelik eleştirilerin gölgesinde hazırlanan anlaşma taslağı ay sonunda tamamlanarak Rusya tarafına gönderildi.

Abhazya’da olduğı gibi anlaşmanın içeriğinde bağımsızlığı zedeleyici maddeler bulunuyor. Ancak Güney Osetya’daki tartışmaların içerikten ziyade hazırlanış yöntemine yönelmesi şaşırtıcı değıl. Güney Osetya’da Rusya’ya bağlanmak konusunda toplumsal bir tepki yok. Hatta Güney Osetya’da bir çok kişi Kuzey Osetya ile birleşerek Rusya içerisine dahil olmayı istiyor.

Diaspora

Medet Önlü suikastı Kaffed'in de gündeminde

22 Mayıs 2013 tarihinde Ankara'da ofisinde uğradığı suikast sonucunda hayatını kaybeden Çeçen İçkerya Cumhuriyeti Türkiye Fahri Konsolosu Medet Önlü, suikastın aydınlatılmaması ve soruşturmanın sağlıklı yürütülmemesi sebebiyle diasporada gündem olmaya devam ediyor.

Daha önce İstanbul'da Önlü'nün ailesinin de katılımıyla kurulan "Medet Önlü için Adalet Komitesi" konu hakkında kamuoyu oluşturma çalışmaları yürütüyordu. Komitenin ve ailenin avukatı Erdal Doğan'ın çabaları sonucunda Tetikçi Murat Aluç Adapazarı'nda yakalanmış ancak azmettiricileri ve araçlar ile ilgili herhangi bir işlem yapılmamıştı. Ayrıca Murat Aluç'un yanında yakalandığı kişilerin mahkeme tarafından serbest bırakılması "suikast örtbas ediliyor" endişesini güçlendirdi.

Medet Önlü suikastı gerçekleştiği dönemden beri konu ile ilgilenmeyen

Kaffed'in (Kafkas Dernekleri Federasyonu) sürece dahil olarak bir çok sivil toplum örgütünün de katılımıyla Ankara Adalet Sarayı önünde eylem yapması iki açıdan önem arz ediyor.

Eyleme destek veren yaklaşık 75 diaspora örgütünün bulunması konunun diasporada ciddi bir rahatsızlığa sebep olduğunun göstergesi olarak okunabilirken, eylemde çağrıcı olanlar arasında ülkenin bilinen İnsan Hakları Örgütlerinin bulunması, diasporanın sorunlarını kamusallaştırmak konusunda devleti değil sivil toplumu önceler bir hale geldiğini gösteriyor.

12 Ocak'taki eylemde basın açıklamasını okuyan Kaffed Başkanı Yaşar Aslankaya'nın suikastın gerçekleştiği gündem beri gelişen olayları özetlemesi ve özellikle Suriye sebebiyle suikastın gerçekleştirilmiş olabileceği endişesini dile getirmesi kamuoyunca ciddi şekilde ses getirdi.

Açıklamasında, *“Medet Önlü'nün Çeçenlerin savaşlarda piyon olarak kullanılmasına karşı çıkan istikrarlı bir siyasi tutumu vardı. Katledilmeden önce de aynı şekilde Çeçen sığınmacıların Suriye'de kullanılmasına karşı çıkan tutumu*

herkesin malumudur. Medet Önlü'nün bu konudaki tutumunun katledilmesindeki payı ise hiçbir biçimde araştırma konusu dahi yapılmamış ve bu yön tümüyle eksik bırakılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin başkentinde, güpegündüz işlenen bu cinayet, başından sonuna kadar ihmaller zinciri ile doludur. Bu ihmaller bugün hala devam etmektedir. Cinayetin tam olarak aydınlatılamaması Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir ayıbı olacaktır.” sözlerine yer veren Aslankaya'nın bu sözleri diasporanın konu hakkındaki hassasiyetini ve rahatsızlığını net bir şekilde ifade ediyor.

Kaffed yetkililerinin ile Medet Önlü'nün ailesinin TBMM'de yaptıkları görüşmeler ve CHP Milletvekili Atilla Kart'ın konu ile ilgili verdiği soru önergesi konunun önümüzdeki dönemde de diasporanın takibinde olacağının göstergesi.

ÇDP İstanbul toplantısı

ÇDP'nin (Çoğulcu Demokrasi Partisi) İstanbul'da, 12 Ocak'ta yaptığı geniş katılımlı toplantı özellikle gazeteci Murat Bardakçı'nın konuyu ele alışı sonrasında diasporada ciddi tartışmalara sebep oldu.

Bir kaç yıldır diasporada ÇHi (Çerkes Hakları İnisiyatifi) adıyla faaliyet gösteren siyasi oluşumun, 2011 yılında Çoğulcu Demokrasi Hareketi'ni oluşturup ardından partileşerek kurdukları ÇDP, ağırlıklı olarak Çerkeslerden oluşsa da, ötekileştirilmiş bütün etnik grupları bünyesinde toplamak gibi iddialara sahip bir siyasi parti.

Genel Başkanlığını Kenan Kaplan'ın yaptığı partinin İstanbul toplantısının basına

yansımasının ardından Habertürk Gazetesi yazarı Murat Bardakçı'nın "Vatana Millete hayırlı olmasın" başlığıyla yayınladığı yazı, içerisindeki "Atıfet ve Nankörlük" kelimelerinin Çerkesler tarafından hakaret olarak algılanması sebebiyle ciddi bir rahatsızlığa sebep oldu.

Bu anlamda Çerkes diasporası içerisinde birbirine muhalif bir çok grubun Murat Bardakçı'ya karşı çıkmak konusunda birleştiklerini söylemek yanıltıcı olmaz.

Murat Bardakçı'nın açıklamalarına ilk tepki muhatabı, ÇDP'den gelirken ardından Kaffed tarafından yayınlanan bildiri ve çeşitli platformlarda farklı kesimler tarafından yazılan yazılar konunun Murat Bardakçı tarafından ele alınış tarzının kamuoyunda oluşturduğu rahatsızlığı gösteriyor.

Oldukça uzun tarihi referanslar ile yayınladığı cevap metninin dışında Murat Bardakçı'ya dava da açan ÇDP kadroları, Bardakçı'nın yasal olarak da suç işlediğini düşünüyor ve konuyu hukuki zeminde sürdüreceklerini vadediyor.

Çerkes Vekiller "geliyor"

Çerkesler şimdiye kadar bağımsız adaylar ile milletvekilliği seçimlerine girmek konusunu hiç bir zaman gündem etmemiş bir toplum. Ancak bu seçim döneminde öyle görünüyor ki Çerkes Bağımsız Milletvekili adayları da konuşulacak.

ÇDP'nin seçimlere bağımsız adaylar ile gireceğini beyan etmesinin ardından Bursa ve İstanbul'da başka adaylarında çıkabileceği konuşulmaya başlandı. Çoğulcu Demokrasi Partisi'nin İstanbul'da çeşitli bölgelerden çıkardığı adaylar Genel Başkan Kenan Kaplan, Çerkes Kadınları Teavün Cemiyeti Derneği Başkanı Prof. Dr. Günseli Şurdum Avcı ve Lazlar hakkındaki çalışmaları ile bilinen yazar Ali İhsan Aksamaz. ÇDP adayları dışında ise Yazar Yalçın Karataş ve Bursa Çerkes Derneği Başkanı Levent Turgut'un da bağımsız aday olacakları sosyal medyada gündeme geldi.

Hem ÇDP'nin hemde diğer adaylarının seçilme ihtimalleri oldukça düşük olsa da diasporada ciddi bir gündem oluşturacaklarını ve Türkiye kamuoyunda da kısmen Çerkeslerin tartışılmasını sağlayacaklarını öngörebiliriz.

Abhazya Müftüsü Türkiye'de

Abhazya müftüsü Salih Kvaratsheliya Türkiye ziyareti kapsamında Kafkas Vakfı'nın misafiri oldu.

Kafkas Vakfı kurucuları da dahil olmak üzere Yönetim Kurulu üyelerinin hazır

bulunduğu toplantıda Müftü Kvaratsheliya'nın *“Türkiye’de ve ziyaret ettiğimiz başka ülkelerde Abazalar ve Kafkasyalılarla bir araya gelmekten mutluluk duyuyoruz. Diasporaya çok önem veriyoruz. Nerede olursak olalım hepimiz Kafkasyalıyız, Kafkasya’nın mutluluğu için ilişkilerimiz, dayanışmamız güçlü olmalı. Hepimizin bildiğı gibi, örf ve adetlerimiz, kültürümüz, dilimiz diasporada da Abhazya da tehlike altında. Kültürümüzün kaybolmamasını sağlayacak, milletimizi bir araya getirip bizi ayakta tutacak en büyük güç İslam’dır”* demesi diasporaya ve Kafkasya’da İslam’a bakış açısını yansıtmaları bakımından önemli bir gösterge.

Toplantının organizatörlerinden Ömer Duran’ın verdiği bilgiye göre Abhazya’da müftülüğün bir cami projesi var. Abhazya Devlet yönetimi de cami projesine destek veriyor ancak maddi konulardaki problemler açılabilmiş değil. Bu konuda Türkiye’den de destek talep ediyorlar.

“Kafkas Atlantisi-300 Yıl Süren Savaş” Türkçeye çevrildi

Kafkas diasporası için 2015’in ilk ayında gerçekleşen önemli bir kültürel gelişme de Rus yazar Yakov Gordin’in *“Kafkas Atlantisi: 300 Yıl Süren Savaş”* adlı eserini Türkçe olarak basılması oldu.

Türkçe editörlüğünü Sezai Babakuş’un üstlendiğı kitap, Rus Kafkas savaşlarını anlatıyor. Kaffed Abhazya Çalışma Grubu ve Abhazya’nın Dostları İnisiyatifi’nin katkılarıyla baskısı yapılan kitap seçkin kitapçılardan ve Kafkas Derneklerinden temin edilebiliyor.

Ocak'15 Raporu

